

DÖDSKALLEHÖJDEN

På Dödskalleshöjden finns en av flera stora gravhögar från äldre bronsålder (1800–1000 f.Kr), vilka funnits kring Jönköping. Tre av dem finns kvar idag: Dödskalleshöjden på Råslätt, Domarkullen på Gräshagen och Lustigkulle på Liljeholmen. Gravhögar vittnar om en rik bronsåldersbygd med kopplingar till bland annat Visingsö. Mellan åren 1932 och 1940 undersöktes fem gravhögar öster om Munksjön, eftersom de låg där Jönköpings flygplats skulle byggas. På den platsen ligger nu Ljungarums industriområde.

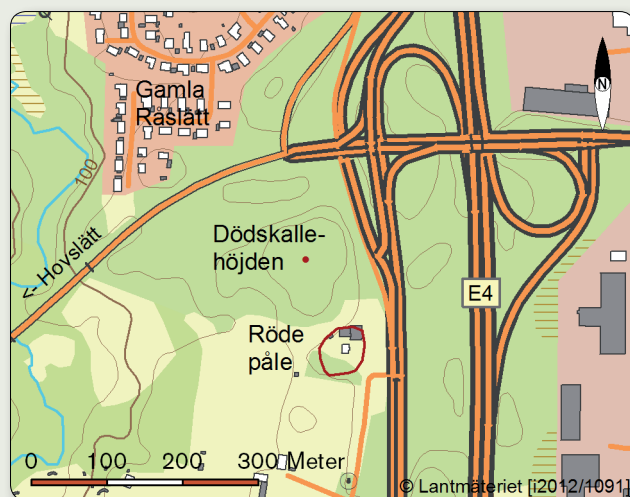
Dödskalleshöjdens gravhög är 16 meter i diameter, drygt 1,5 meter hög och ligger ca 100 meter norr om Råslatts idrottsplats. På sin tid låg graven troligtvis i ett öppet landskap omgivet av sankmarksområden. I denna våtmarksmiljö fanns uppstickande sandrevlar och öar, och det var på dessa höjder som gravhögar anlades. Tack vare det flacka landskapet syntes de vida omkring.

Enligt äldre uppgifter var Dödskalleshöjdens grav ursprungligen ett röse, men det skall ha täckts med grästorvor på 1920-talet. Det var hembygdsvärdaren Algot Friberg som initierade detta i ett försök att skydda graven från skadegörelse. I likhet med Domarkullen och många andra gravhögar hade en stor plundringss grop grävts i graven. Friberg och hans män restaurerade graven 1929, och möjligen var det då som torven lades på samtidigt som man fyllde igen plundringssgropen.

Intill Dödskalleshöjden ligger en bensinstation på platsen Röde påle. Bensinstationen är en i ledet av flera andra och därmed modern "bensinmackshistoria". Innan E4:an byggdes på 1960-talet passerade här Riksväg 1, och det lär då ha funnits en mack som var ovanlig genom att den samtidigt sålde bensin från flera olika fabrikat: Esso, Caltex och Mobil. Namnet Röde påle kan vara förknippat med en milsten längs en tidigare vägsträckning öster om Råslätt. En annan version gör gällande att platsen fick sitt namn från en rödmålad grindstolpe i närheten.

Bensinmack på platsen Röde Påle. I skogsdungen i bakgrunden ligger Dödskalleshöjden. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 63

HITTA HIT

Från Jönköping: Kör E4:an söderut, vid trafikplats Råslätt sväng av mot Råslätt, kör 600 m på Värnamovägen och parkera vid bensinstationen Röde påle. Gravhögen ligger ca 100 meter nordnordväst om bensinstationen.

Koordinater:
N 6400817/E 449704
(SWEREF 99 TM) // N 57°
44' 47,90", E 14° 9' 18,18"
(WGS84)

Dödskalleshöjden. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 • www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Läns museet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämnarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgränder med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställena varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

